

Панасюк Ю.Ю

студентка групи ПД-31

юридичного факультету,

Західноукраїнський національний університет

Муравська Ю.Є,

завідувач кафедри безпеки та правоохоронної діяльності, к.е.н., доц.,

Західноукраїнський національний університет

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КОРУПЦІЄЮ В УКРАЇНІ

Корупція залишається однією з найсерйозніших загроз для розвитку правової держави, ефективного функціонування органів публічної влади та забезпечення верховенства права в Україні. У зв'язку з цим важливого значення набуває правильна кримінально-правова кваліфікація кримінальних правопорушень, пов'язаних із корупцією, адже саме від неї залежить законність притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності та ефективність протидії корупційним проявам.

Згідно зі ст. 1 чинного Закону України «Про запобігання корупції», під поняттям «корупція» мається на увазі використання особами, зазначеними в ч. 1 ст. 3 цього Закону, наданих їм повноважень чи пов'язаних із ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди для себе або інших осіб, прийняття такої вигоди, а також пропозиція чи надання неправомірної вигоди з метою спонукання до незаконного використання службових повноважень [1].

Як зазначає А.А. Вознюк, серед усіх форм прояву корупції, найбільшу загрозу становлять саме корупційні кримінальні правопорушення, що зумовлює необхідність їх пріоритетної кримінально-правової протидії як одного з ключових напрямів сучасної кримінально-правової політики України [2, с. 23-24]. Відповідно до чинного КК України, до корупційних

кримінальних правопорушень відносяться діяння, передбачені ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, якщо вони вчинені із використанням службового становища. Окрім того, такими визнаються правопорушення, що містяться у ст. 210, 354, 364, 364-1, 365-2 та 368–369-2 КК України. Найбільш типовими для державного сектора є корупційні злочини, передбачені Розділом XVII КК України «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг», зокрема діяння, описані у ст. 364, 368, 368-2, 369, а також у ст. 191 і 210. Окрім зазначеного, до переліку кримінальних правопорушень, що мають корупційну природу, законодавець включає також діяння, передбачені ст. 366-2 та 366-3 КК України [3].

Особливість кваліфікації корупційних кримінальних правопорушень полягає насамперед у необхідності правильного встановлення всіх елементів складу кримінального правопорушення.

Однією з найпоширеніших проблем під час кваліфікації таких кримінальних правопорушень є встановлення ознак спеціального суб'єкта. У більшості випадків суб'єктом корупційного кримінального правопорушення виступає службова особа, яка наділена відповідними організаційно-розпорядчими або адміністративно-господарськими функціями. Для правильної кваліфікації необхідно з'ясувати не лише правовий статус особи, а й характер її повноважень, місце роботи та обсяг службових обов'язків. Помилки у визначенні суб'єкта можуть призвести до неправильної правової оцінки діяння та порушення принципу законності.

Працівники приватних підприємств, банків, страхових компаній, акціонерних товариств та інших суб'єктів господарювання можуть визнаватися службовими особами у розумінні кримінального законодавства. Додаткову складність становить визначення меж виконання ними службових функцій та зв'язку останніх з корупційною поведінкою [4, с. 174-175].

Важливе значення має також правильне розмежування корупційних кримінальних правопорушень від суміжних складів. Зокрема, на практиці часто виникають труднощі при відмежуванні одержання неправомірної вигоди від шахрайства, зловживання впливом від пособництва у вчиненні іншого кримінального правопорушення, а також службового підроблення від інших форм службових зловживань. У таких випадках необхідно ретельно досліджувати об'єктивну сторону діяння, мотиви та мету поведінки особи, а також характер суспільно небезпечних наслідків.

Окремої уваги заслуговує питання кваліфікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із неправомірною вигодою. Для правильної правової оцінки необхідно встановити факт пропозиції, обіцянки, надання або одержання такої вигоди, а також зв'язок між нею та використанням службового становища. При цьому неправомірна вигода може мати як матеріальний, так і нематеріальний характер, що потребує ретельного дослідження обставин конкретного кримінального провадження.

Сучасна практика застосування кримінального законодавства свідчить про те, що кваліфікація корупційних кримінальних правопорушень потребує комплексного підходу та врахування правових позицій Верховний Суд. Судова практика відіграє важливу роль у формуванні єдиного підходу до тлумачення кримінально-правових норм, що регулюють відповідальність за корупційні діяння. Особливої актуальності це питання набуває в умовах реформування антикорупційного законодавства та адаптації національного права до міжнародних стандартів протидії корупції.

Отже, особливості кваліфікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із корупцією, зумовлені складністю їх юридичної природи, наявністю спеціального суб'єкта та необхідністю чіткого встановлення всіх ознак складу кримінального правопорушення. Правильна кваліфікація таких діянь є необхідною умовою забезпечення законності, ефективної

боротьби з корупцією та реалізації принципу невідворотності кримінальної відповідальності. Удосконалення правозастосовної практики та врахування сучасних підходів судової практики сприятимуть підвищенню ефективності антикорупційної діяльності в Україні та зміцненню засад правової держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
2. Вознюк А.А. Корупційні кримінальні правопорушення: концептуальні проблеми в контексті реформування кримінального законодавства України. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2020. № 2 (20). С. 21–32.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
4. Запобігання корупції у приватному секторі: монографія / Головкін Б.М., Батиргареєва В.С., Новіков О.В., Христич І.О., Дзюба А.Ю. Х.: Право, 2020. 283 с.